

Posudek školitele na diplomovou práci Kataríny HORŇÁČKOVÉ
Paradoxní ztvárnění vědce ve vybraném díle Augusta de Villiers de l'Isle-Adama

Ve Verlainových očích ztělesňoval „absolutního básníka“, Mallarmé jej považoval za „intelektuálního prince“, symbolisté tohoto muže jednomyslně zvolili svým duchovním učitelem, bratři Goncourtové jej přirovnávali k „neduživé larvě“, Zola ke „ztrěštěnému géniovi“, zatímco José María de Heredia jej pro změnu nazval „velmi zajímavým šílencem“... Celá umělecká Paříž druhé poloviny devatenáctého století jako by se musela povinně vyjadřovat k oné podivné, groteskně-dojemné postavě neodolatelně dekadentního šlechtice, jakým byl Villiers de l'Isle-Adam. Poté veškerý zájem veřejnosti i literárních kruhů na dlouhou dobu utichl, aby se znovu vynořil o více než sto let později, v době zvané postmoderní, která opět ocenila tuto výjimečnou figuru v celé její podivínské výstřednosti i překvapivé modernosti.

Zatímco ve Francii nečekaný návrat k Villiersovi trvá již přes patnáct let, pro české čtenáře představuje tento spisovatel stále velkou neznámou. Řada autorových textů dosud vůbec nebyla přeložena a i ta stěžejní díla, která jsou k dispozici v našem jazyce, od čtenáře vyžadují téměř nadlidský výkon spočívající v nekonečném hledání po četných knihovnách i v luštění často silně archaizující češtiny stávajících překladů.

Proto nelze než ocenit odvahu, s níž se Katarína Horňáčková pustila do tak náročného tématu. Její volba „vědce“ jakožto jednoho z klíčových prototypů Villiersových postav, mi připadá rovněž příhodná, neboť boj proti dobovému pozitivizmu a zároveň fascinace „magickým“ potenciálem vědy jsou pro autorovu poetiku skutečně typické.

Vzhledem k tomu že v českém univerzitním prostředí neexistuje diplomová práce věnovaná tomuto spisovateli, autorka nás v úvodní části své studie seznamuje s Villiersovým životopisem, nadšenými kritickými reakcemi jeho současníků i hlavními inspiračními zdroji autorova díla (Baudelaire, Wagner, Poe)¹.

Druhý oddíl diplomové práce nazvaný „Villiers a jeho doba“ shrnuje spisovatelovy kritické výhrady elitářského aristokrata vůči okolní „měšťácké společnosti“ charakterizované pozitivizmem, přízemním materializmem, ubohou prostředností a obecnou ztrátou vkusu².

¹ V této souvislosti dávám k úvaze, zda by nebylo bývalo logičtější nejprve rozebrat Villiersovy předchůdce a pak se teprve zaměřit na jeho ideologické soupeřníky a následovníky.

² Autorčiny postřehy jsou zcela správné a věrně rekonstruují Villiersovu filozofii. Na doplnění (a tak trochu zrelativizování některých příliš příkrých odsudků) by bylo možné poukázat na jistou stylizaci až teatrálnost doprovázející autorův diskurz. Jakožto „dekadentní dandy“ Villiers silně přehání a často diabolizuje moderní společnost až na samou hranici únosnosti. I to je však často jen salónní hra, obratnou rétorikou,

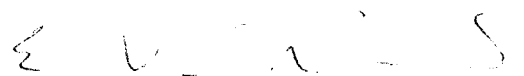
Hlavním těžištěm a také nejzdařilejší částí práce je pak třetí velká kapitola, v níž Katarína Hornáčková analyzuje jednotlivé prototypy Villiersových vědců, a to od těch nejsměšnějších a autorem nejopovrhovanějších figurek (Grave, Schneitzoëffer junior, Bottom) až po výjimečnou osobnost Thomase Alvy Edisona, který se postupně vymaňuje z negativního stereotypu pozitivisty a stává se mytologickou postavou prométheovsko-faustovského typu.

V závěru diplomové práce je pak nastíněna obecná syntéza Villiersova paradoxního vztahu k vědě, poznamenaného silnou fascinací i neskrývaným odporem, a způsob, jakým by bylo možné autorovy myšlenky chápat a rozvíjet i v dnešní době.

I když po čistě formální stránce bychom mohli předložené studii leccos vytknout (četné slovákismy, které neunikly ani několikanásobné korektuře; poněkud statickou syntax vyznačující se nadužíváním sloves „být“ a „mít“; ne vždy jasně identifikované kratší citace; opakování týchž argumentů v rámci různých kapitol), jsem přesvědčena o jejím nesporném přínosu pro poznání francouzské literatury druhé poloviny devatenáctého století.

Diplomová práce Kataríny Hornáčkové přináší nové neotřelé téma, zpracovává zároveň široký i jasně vymezený korpus textů a prokazuje autorčinu výbornou znalost studované látky. Případným studentům, kteří se v budoucnu zaměří na jiný aspekt Villiersovy tvorby, poskytne vítaný úvod do autorovy poetiky i solidní zpracování stávající bibliografie.

Z výše uvedených důvodů vřele doporučuji tuto diplomovou práci k obhajobě.

PhDr. Eva Voldřichová Beránková, Ph.D.